Uusikaupunki
KAsKasvun ja oppimisen palvelut
Esiopetus

UUDENKAUPUNGIN KAUPUNGIN

ESIOPETUKSEN LUKUVUOSISUUNNITELMA

Toimipiste: Tiitiäinen

Toimikausi: 2022-2023

Hyväksyjä: _____

Uusikaupunki
KAsKasvun ja oppimisen palvelut
Esiopetus

OPETUSSUUNNITELMAAN PERUSTUVA OPETUKSEN LUKUVUOSISUUNNITELMA

Päiväkodin nimi: Päiväkoti Tiitiäinen

Lukuvuosi: 2022-2023

Päiväkodin osoite:

Välskärintie 5

23500 Uusikaupunki

Suunnitelman käsittely: **Henkilöstöpalaveri pvm**

Suunnitelman hyväksyminen: **Opetus- ja kasvatuslautakunta pvm.**

PÄIVÄKOTI- JA OPETTAJATIEDOT

Päiväkodin nimi: Tiitiäinen

Esioppilaiden määrä:

Svengijengi.

6v: 7

5v: 7

Rytmiryhmä.

6v: 6

5v: 12

Päiväkodin johtaja:

Sane Mattila

Opettaja ja ryhmä:

Svengijengi: Terhi Haapasaari esiopetuksen Vo, Teija Koskinen Vl

Rytmiryhmä: Tommi Aaltonen esiopetuksen Vo, Virpi Erholz Vl, Maarit Kokko Vs.

Osallistumme kaksivuotiseen esiopetuksen kokeiluun.

ESIOPETUKSEN YLEINEN JÄRJESTÄMINEN

Lukuvuosi: 10.8.2022- 31.5.2023

Lukuvuoden työ- ja loma-ajat:

Syysloma: 17-23.10.2022

Joululoma: 22.12.2022 – 8.1.2023

Talviloma: 20.2- 26.2.2023

Päiväkodin päiväohjelma / viikko-ohjelma:

Päiväkoti avataan klo 6. Aamupala tarjoillaan klo 7.30-8.30 välisenä aikana. Aamupäivän toiminta, ulkoilu klo 9-11.30. Ryhmien ruokailut porrastetusti klo 11.00 ja klo 11.30. Päivälepo klo 12.15 -12.45, välipala klo 13.30-14 alkaen. Iltapäivän toiminta ja ulkoilu klo 14.30-17. Toiminta suunnitellaan viikoittain ryhmäkohtaisesti esiopetuksen Lukuvuosi- ja toimintasuunnitelman mukaisesti. Esiopetusta järjestetään päivittäin klo 9-13 välisenä aikana.

Päiväkodin ulkopuolella annettava esiopetus:

KODIN JA ESIOPETUKSEN YHTEISTYÖ

(mitä ja milloin)

Suunnitelma	Arviointi
Esiopetusryhmän vanhemmille luodaan WhatsApp-ryhmä yhteydenpitoa varten. (Elokuu 2022). Yhteydenpidossa käytetään puhelinta, sähköpostia tai sähköistä Päikky ohjelmistoa. Kuulumisia vaihdetaan myös päivittäin tuonti- ja hakutilanteissa ja lasten päivittäiset kuulumiset kirjataan raporttivihkoon. Syksyllä 2022 laaditaan ryhmän Lukuvuosisuunnitelma. Kunkin esioppilaan huoltajat kutsutaan kaksi kertaa vuodessa, syksyllä ja keväällä Leops-keskusteluun. Mikäli vanhemmilla herää huoli jostakin lasta koskevasta asiasta vuoden aikana, on heillä mahdollisuus varata useampikin keskusteluaika. Huoltajien on mahdollista osallistua toiminnan suunnitteluun ja kehittämiseen ideoimalla ja tuomalla esille ajatuksiaan esiopetuksen toiminnan sisältöihin liittyen. Leops-keskustelu, syys-lokakuu 2022: Vanhempien kanssa laaditaan lapsen henkilökohtaiset tavoitteet esiopetusvuoden ajalle. Esiopetussuunnitelma (Pikku Majakka) jaetaan ensin koteihin täytettäväksi. Lomake käsitellään yhdessä vanhempien kanssa Leops-keskustelussa. Leops-keskustelu, maalis-huhtikuu 2023: Vanhempien kanssa pohditaan ja arvioidaan tavoitteiden toteutumista. 6-vuotiaiden esioppilaiden vanhempien kanssa pohditaan lapsen koulunkäynnin aloitukseen liittyviä asioita. Esiopetuksen havainnointilomakkeet siirtyvät vanhempien luvalla alkuopetukseen. Havainnointilomakkeet luovutetaan keväällä kouluun tutustumistilaisuudessa tulevan	

ensimmäisen luokan opettajalle. Keväällä pidetään myös mahdolliset kolmiportaisen tuen tiedonsiirtopalaverit.	

ESIOPETUKSEN JA ALKUOPETUKSEN YHTEISTYÖSUUNNITELMA

(mitä ja milloin)

Lähikoulu: 6-vuotiaan esioppilaan asuinpaikasta riippuen Uudenkaupungin yhtenäiskoulu, Saarniston koulu, Hakametsän koulu, Kalannin koulu tai Lokalahden koulu.

Alkuopetuksen opettaja: Yhteysopettajiin ollaan yhteydessä syys/lokakuun aikana. Opettajien kanssa tehdään suunnitelma esikoulun ja ekaluokkien yhteistoimintapäiviä varten.

Suunnitelma laadittu: Syys-lokakuu 2022

Suunnitelma	Arviointi
Tarkennukset ja erilliset suunnitelmat yhteistoimintapäivistä kunkin opettajan kanssa erikseen. **Alustava suunnitelmaehdotus:** **Syyskausi 2022** Tulevaan kouluun tutustuminen. Etäyhteys mahdollinen vaihtoehto. **Marraskuu 2022**: Lastenkuu Marraskuu-tapahtumat **Joulukuu: 2022:** Joululauluhetki **Tammi-Helmikuu-Maaliskuu 2023:** Museokäynti. Etäyhteys koulun kanssa. **Huhtikuu 20212** Tutustumiskäynti, Etäyhteys kouluun.	

Toukokuu 2022: Esikoululaisten ja Tiitiäisen viime vuoden esikoululaisten Disco. Mahdolliset siirtopalaverit. Uudenkaupungin perusopetuksen virallinen kouluun tutustumispäivä.	

PROJEKTIT, TEEMAT

Elokuu 2022: **Esikoulun aloittaminen, ryhmäytyminen, tunnetaidot, säännöt**

Syyskuu 2022: **Tunnetaidot. Metsä, luonto ja sadonkorjuu**

Lokakuu 2022: **Lastenkirjallisuus**. (Suomalaisen kirjallisuuden päivä 10.10. Satupäivä 18.10.).

Marraskuu 2022: **Paikallishistoria** (Kuninkaanpäivä, Kustaa Adolfin päivä 6.11.).

Joulukuu 2022: **Joulu.**

Tammikuu 2023: **Uusi vuosi alkaa!** (Nuutinpäivä 13.1.)

Helmikuu 2023: **Valoa talven keskelle.** Sanataideviikko. Runebergin päivä 5.2. (Kynttilänpäivä 6.2., Ystävänpäivä 14.2. Laskiaistiistai 21.2. Kalevalanpäivä 28.2.).

Maaliskuu 2023: **Kevään merkit**

Huhtikuu 2023: **Aina valmiina!** (Lastenkirjanpäivä 2.4. Partioviikko 19.–25.4.).

Toukokuu 2023: **Esikoulun päättyminen, päätösjuhlat**

Projekteja ja teemoja suunniteltaessa huomioidaan lasten mielenkiinnon kohteet ja ideat. Tässä tärkeimpänä keinona ovat keskusteluhetket lasten kanssa sekä havainnointi esimerkiksi leikkitilanteissa. Yllä mainitut projektit ja teemat lukuvuodelle ovat suuntaa antavia.

SUUNNITELMA KULTTUURIN JA ILMAISUN ERI MUOTOIHIN TUTUSTUMISEEN

Musiikillinen ilmaisu

Suunnitelma	Arviointi
Käytämme musiikkia monipuolisesti päiväkodin arjen eri tilanteissa, kuten aamuhetkissä leikeissä ja toiminnassa. Tutustumme erilaisiin musiikin tyylisuuntiin, kuuntelemisen, analysoinnin, soittamisen ja laulamisen myötä. Käymme esiintymässä läheisen vanhainkodin vanhuksille mahdollisuuksien mukaan. Teemme omia musiikkiesityksiä. Esityksiä tallennetaan ja tiedostot jaetaan lasten vanhemmille. Käymme konserteissa ja teatterissa. Tutustumme ukulelen, kanteleen, pianon ja rumpujen soittoon. Järjestämme levyraadin. Osallistumme Lastenkuu Marraskuu konsertteihin mahdollisuuksien mukaan. Keikoille lähdetään ja konsertteihin osallistutaan mahdollisuuksien mukaan. Lasten musiikkiesityksiä voidaan myös taltioida ja jakaa sähköisinä musiikkitiedostoina (mp3) musiikkitervehdysten muodossa.	

Kuvataiteellinen ilmaisu

Suunnitelma	Arviointi
Kuvataiteen harrastamisen ohessa opitaan käyttämään erilaisia piirustus- ja maalausvälineitä sekä tekniikoita. Oman kuvallisen ilmaisun kautta voidaan myös kokea elämyksiä ja tunteita. Esiopetuksessa on joka päivä mahdollisuus omatoimiseen piirtämiseen ja värittämiseen. Piirustusvälineet ovat kaikkien saatavilla. Opettelemme käyttämään erilaisia piirustus- ja maalausvälineitä omakohtaisessa taiteellisessa ilmaisussa (kuten vesiväri, sormiväri, vahavärit, tussi, hiili). Käymme taidenäyttelyissä, jossa luonnostelemme lyijykynällä näkemiämme taideteoksia ja kun palaamme päiväkotiin, maalaamme kuvan valmiiksi vesivärein. Opettelemme perusmuotojen, kirjainten ja numeroiden piirtämistä (oikeaoppinen kirjoitussuunta). Taidenäyttelyissä käyminen osana kulttuuri ja taidekasvatusta. Tarjoamme mahdollisuuden perehtyä monipuolisesti kuvailmaisuun, taiteeseen, median kuviin, muotoiluun, rakennettuun ja luonnon ympäristöön. Kuvataideopetus on keskustelevaa, yksilöllisyyden huomioivaa ja vuorovaikutukseen perustuvaa, Työskentelyssä korostuu mielikuvitus ja aistitiedon merkitys. Vierailukäyntejä järjestetään mahdollisuuksien mukaan. Harrastamme myös valokuvausta ja kuvankäsittelyä iPad-laitteella.	

Käsityöt

Suunnitelma	Arviointi
Käsitöiden harrastamisen ohessa lapsi oppii arvostamaan omaa ja muiden tekemää työtä ja lopputulosta. Samalla opetellaan kuuntelemaan ja seuraamaan annettuja ohjeita. Askartelemme toimintasuunnitelman mukaisia askarteluja. Harrastamme pienimuotoista nikkarointia ja ompelua. Rakentelemme kolmiulotteisia malleja kierrätysmateriaaleista. Lapsia rohkaistaan luovaan työskentelyyn monenlaisilla materiaaleilla ja kädentöillä. Kädentöitä suunniteltaessa huomioidaan lasten mielenkiinnon kohteet ja ideat sekä aina meneillään oleva projekti/teema. Suurimmat juhlapyhät huomioidaan myös osana askarteluja.	

Suullinen ja kehollinen ilmaisu

Suunnitelma	Arviointi
Kieli on ajattelun ja ilmaisun väline. Esiopetuksessa pyritään tukemaan lapsen ajattelun, sosiaalisuuden, tunteiden ja vuorovaikutustaitojen kehittymistä kielen avulla sekä luomaan pohjaa luku- ja kirjoitustaidon oppimiselle. Esioppilaita rohkaistaan vastavuoroiseen ja toisia kunnioittavaan keskustelukulttuuriin. Opettelemme pyytämään puheenvuoroja ja kuuntelemaan mitä toisella on sanottavana. Lasten ajatukset ja ideat huomioidaan toiminnan suunnittelussa Lasten kanssa ulkoillaan paljon. Esiopetuspäivä sisältää paljon spontaania liikuntaa. Lapset kävelevät mm. puistoon ja vierailukohteisiin. Tiitiäisen toiminnassa huomioidaan lasten kolmen tunnin ulkoilusuositus. Esiopetuksen sisältöjä viedään ulos, kotaan, metsään ja leikki- ja urheilukentälle. Esiopetukseen kuuluu uimakoulu. Kaksivuotiseen esiopetukseen osallistuvat käyvät uimakoulun 6-vuotiaina. Harrastamme sisäliikuntaa päiväkodin liikuntasalissa. Päiväkodin pihalla pelaamme sählyä, jalkapalloa ja pihapelejä. Jäähallissa käymme luistelemassa. Jos talvella saadaan lunta, menemme hiihtämään Sorvakon pururadalle. Käymme Ykskoivun juoksuportailla, vierailemme Kasarminlahden laavulla. Pururadalla mahdollisuus myös sauvakävelyyn. Salipäivä kerran viikossa molemmilla esiopetusryhmillä. Retkipäivä n. kerran viikossa. Talviurheilua sään salliessa (luistelu kaukalojäillä sään salliessa, muuten jäähallissa, hiihtoa Sorvakon pururadalla) Yleisurheilu, jalkapallo: urheilukenttä, päiväkodin pihakenttä. Uimakoulu, pyöräretki.	

Kielen rikas maailma

Suunnitelma	Arviointi
Esiopetuksessa tuetaan lapsen kiinnostusta kieleen, sekä ohjataan hahmottamaan kielen rakenteita riimien, tavujen ja alkuäänteiden avulla. Opettelemme tunnistamaan ja tuottamaan suuraakkoset ja harjoittelemme kirjainäänne vastaavuutta, kehittäen aktiivista kuuntelutaitoa. Lasta kannustetaan puhumaan, kuuntelemaan ja perustelemaan. Hänelle luetaan, kerrotaan satuja ja tarinoita, runoja ja loruja. Lapselle annetaan kokemuksia siitä, että puhuttu kieli voidaan muuttaa kirjoitukseksi ja kirjoitus puhutuksi kieleksi. Esiopetuksessa tutustutaan erilaisiin tieto- ja viestintäteknologisiin välineisiin, palveluihin ja peleihin. Tieto- ja viestintäteknologian avulla tuetaan lasten vuorovaikutustaitoja, oppimisen taitoja sekä vähitellen kehittyvää kirjoitus- ja lukutaitoa. Esiopetuskirjana 6-vuotiailla on Seikkailujen eskari. Kyseessä on elämyksellinen opetusmateriaali, joka vie pienet tutkijat uteliaisuutta kutkuttavaan seikkailuun. 5-vuotiaille ei ole erillistä esiopetuskirjaa. He tekevät omalle taitotasolleen sopivia monistetehtäviä. Pääpaino 5-vuotiaiden oppimisessa on kuitenkin toiminnallisella oppimisella, leikeillä ja peleillä. **(Liite 3. Kieli)**	

Minä ja meidän yhteisömme

Suunnitelma	Arviointi
Lasten kanssa tutustutaan lähiympäristöön ja sen kulttuuriseen monimuotoisuuteen. Arjen eettisten valintojen pohdinta sekä omien tunnetaitojen kehittäminen ja rakentavan vuoropuhelun harjoittelu vahvistavat lasten vuorovaikutustaitoja. Lapsia ohjataan tunnistamaan tunteitaan, toimimaan ystävällisesti ja vastuullisesti sekä ratkaisemaan rakentavasti lasten keskinäisiä ristiriitatilanteita. Lasten kanssa pohditaan ystävyyttä ja toisten kunnioittamista, ilon ja pelon aiheita, sukupuoleen liittyviä oletuksia sekä oikean ja väärän erottamista. Tarkastelun kohteena ovat muun muassa ihmisten, sukupuolten ja perheiden moninaisuus. Yhteisten keskustelujen lisäksi luontevia tapoja eettiseen kasvatukseen antavat esimerkiksi roolileikit sekä sadut ja median sisällöt. Opetuksessa voidaan hyödyntää sosiaalisia taitoja ja tunnetaitoja kehittäviä opetusohjelmia ja materiaaleja. **Lapsia kohdellaan arvostavasti ja heitä ohjataan ystävällisyyteen, hyviin tapoihin, iloon ja onnellisuuteen.** Ajankohtaisia tapahtumia käsitellään lapsen kokemusmaailmaan liittäen. Opetuksessa toimitaan yhteistyössä huoltajien kanssa kunkin perheen taustaa, katsomuksia ja arvoja kunnioittaen. Painotamme oman vuoron odottamista, toisen huomioon ottamista ja tilanteen mukaan anteeksipyytämistä. Retket, vierailut, tutustumiskäynnit, kulttuurikohteisiin ja museoihin. Katsomuskasvatuksessa huomioidaan suurimmat juhlapyhät.	

Osallistumme vanhempien toivomuksen mukaan lapsille suunnattuihin kirkollisiin tilaisuuksiin, kuten esim. päivähoidon joulukirkko. Vanhempien on mahdollista valita osallistuuko lapsi ”kirkkoretkelle” tai vaihtoehtoiseen tuokioon päiväkodissa. Tuokion sisältö suunnitellaan tilanteen ja osallistujien määrän mukaisesti. Tuokioilla voidaan käsitellä esimerkiksi ystävyyden, oikeudenmukaisuuden tai kulttuurikasvatuksen teemoja. **(Liite 1. Kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen suunnitelma 2021-2022 Päiväkoti Tiitiäinen. Sateenkaari Koto Oy).**	

Tutkin ja toimin ympäristössäni

Suunnitelma	Arviointi
Päiväkoti Tiitiäisen tärkeänä painopisteenä kaudella 2022-2023 on LUMA (luonnontieteet ja matematiikka). Lapsia ohjataan kiinnittämään huomiota ympäristössä ilmeneviin matemaattisiin piirteisiin. Arjen matemaattista ajattelua tehdään näkyväksi. Ympäristöherkkyyttä ja luontosuhteen kehittymistä tuetaan liikkumalla ja tutkimalla. Oppimistilanteita viedään mahdollisimman paljon ulos (metsämatikka, säännölliset metsäretket, luonnonmateriaalien hyödyntäminen jne.) Päiväkodin aidatulla piha-alueella on ympäri vuoden käytössä oleva kota, joka toimii ulkopedagogiikan tukikohtana. Toiminnallisen oppimisen menetelmät ovat esiopetuksessa vahvasti läsnä. (**Liite 2, LuMa)** Sateenkaari Koto Oy:n esiopetuksessa käytetään iPad:ia oppimisvälineinä esiopetuksen apuna ja tukena. IPad:in oikeaoppinen käyttö esiopetusikäisenä helpottaa myöhempää koulussa työskentelyä. Se on osa eheyttävää opetusta, joka rikkoo perinteiset esiopetuksen orientaatiorajat ja kannustaa elinikäiseen oppimiseen. Opetuksessa hyödynnetään esioppilaalle karttuneita tieto- ja viestintäteknologia (tvt) taitoja ja tietoja. Leikkiin perustuva työskentely on keskeistä. Uudenkaupungin perusopetuksen Digipolun mukaisesti esiopetuksessa harjoitellaan käytännön työtaitoja, media- ja tiedonhallintataitoja ja ohjelmointitaitoja. Esiopetuksen lopulla suoritetaan Tablet-ajokortti.	

. Esiopetuksessa opitaan mm. luonnonsuojelun alkeita, huolehditaan ympäristön siisteydestä ja turvallisuudesta. Retkeilyn yhteydessä opitaan luonnossa liikkumista. Myös liikennekasvatus, liikennesäännöt ja turvallinen liikkuminen nivotaan esiopetuksen arkeen. Ympäristökasvatuksen tavoitteena on, että lapsi kokee elinympäristönsä turvalliseksi ja kiinnostavaksi tutkimus- ja leikkipaikaksi Sateenkaari Koto oy:n esiopetuksessa toteutetaan Vihreä lippu – ohjelman mukaisia teemoja. Tiitiäinen on kestävän tason Vihreä-lippu päiväkoti. Kuluvan vuoden Vihreä-lippu teema on yhteinen maapallo. Lapsille järjestetään mahdollisuuksia tutkia, kokeilla ja toimia itsenäisesti. Ohjattu ja omaehtoinen leikki aktivoivat lasten luovuutta. Lapsia rohkaistaan kyselemään, ihmettelemään, tutkimaan, päättelemään ja ratkaisemaan ongelmia, sekä toimimaan tavoitteellisesti yhteisen päämäärän mukaan. Esiopetuksessa vallitsee positiivinen, iloinen, avoin, turvallinen, rohkaiseva ja palkitseva ilmapiiri. Esiopetuksessa käytetään positiivisen luokan-hallinnan menetelmiä.	

Kasvan ja kehityn

Suunnitelma	Arviointi
Itsestä huolehtiminen ja siihen liittyvät arjen taidot ovat osa esiopetuksen tavoitteena olevaa laaja-alaista osaamista. Kehittyäkseen tällä osaamisen alueella lapset tarvitsevat kokemuksia, tietoja ja pohdintaa, joiden pohjalta heidän arvostuksensa ja taitonsa voivat vähitellen kehittyä. Esiopetuksessa tehtävää lähestytään liikunnan, ruoan, levon, kuluttamisen, terveyden sekä turvallisuuden näkökulmista. Esiopetuksen tehtävänä on luoda pohjaa terveyttä ja hyvinvointia arvostavalle ja liikunnalliselle elämäntavalle sekä kehittää lasten terveysosaamista ja turvataitoja. Vuorovaikutustaidoilla sekä kyvyllä ilmaista itseään ja ymmärtää muita on tärkeä merkitys yksilön toimintakyvylle ja hyvinvoinnille kulttuurisesti monimuotoisessa maailmassa. Lapsen kiinnostusta ruokaan ja terveyteen herätetään aistikokemusten, tutkimisen ja osallisuuden kautta, myös ruoan valmistuksen muodossa. Kiinnitämme huomiota hygieniaan, käsien pesemiseen, puhtauteen, siisteyteen ja hyviin käytöstapoihin. Käytämme ruokailussa veistä ja haarukkaa. Lapset opettelevat pitämään huolta itsestään, toisistaan ja oppimisympäristöstään. Leikkien jälkeen tavarat laitetaan yhdessä omille paikoilleen. Työtehtävät ja vastuun ottaminen lisääntyvät taitojen kasvaessa. Tehtäviä tehdään lapsen kasvun, kehityksen ja taitojen puitteissa. Lapsille annetaankin ajoittain suoritettavaksi pieniä askareita ja työtehtäviä. Niiden antamisessa huomioidaan lapsen innokkuus tehtäviä kohtaan sekä ikä- ja taitotaso.	

Esiopetuksen tehtävä on tarjota lapsille mahdollisuuksia harjoitella vuorovaikutus- ja ilmaisutaitoja turvallisesti vertaisryhmän ja lähiyhteisön aikuisten kanssa. Myönteisten ihmissuhteiden luominen ja ongelmatilanteiden rakentava ratkaiseminen edellyttävät yhteistyötaitoja. Taito kuunnella, tunnistaa ja ymmärtää eri näkemyksiä kuuluu hyvään vuorovaikutukseen ja kulttuuriseen osaamiseen. Yksi merkittävimmistä esiopetuksen toimintamuodoista on leikki, sillä se on lapselle luontainen tapa oppia ja tutustua ympäristöön. Leikin kautta lapsi oppii monenlaisia tärkeitä taitoja, mm. sosiaalisia taitoja, tunnetaitoja ja sääntöjä. Toisten lasten kanssa leikkiessään lapsi luo kaverisuhteita ja harjoittelee vertaisryhmässä toimimista. Lapsille annetaan päivittäin aikaa leikkiä. Sekä ohjattu leikki että vapaa leikki nähdään tärkeänä. Rauhalliseen, leikkiä ja mielikuvitusta rikastuttavaan oppimisympäristöön panostetaan. Leikkiympäristöt ovat vaihtelevat, tärkeimpinä sisätilojen useat leikkihuoneet, päiväkodin piha, metsä ja kota. Monipuolisiin leikkivälineisiin panostetaan. Ne ovat lasten saatavilla ja niistä pidetään yhdessä huolta. Aikuisen tärkeä rooli on havainnoida leikkiä sekä tarpeen tullen rikastaa ja kannatella sitä. Leikki on kasvattajan työkalu nro 1. **(Liite 4. Leikki)**	

LÄHIYMPÄRISTÖN KOHTEISIIN TUTUSTUMISEN SUUNNITELMA

Suunnitelma	Arviointi
Lapsille rakennetaan oman lähiympäristön kohteista kulttuuripolku, jonka avulla lapset hahmottavat oman lähiyhteisönsä monipuolista kulttuuria, historiaa, arkkitehtuuria ja luontoa. Esiopetusvuoden aikana lasten kanssa vieraillaan kulttuurikohteissa, teatterissa, näyttelyissä ja museoissa. Osallistumme Lastenkuu marraskuu tapahtuman tilaisuuksiin, sekä valtakunnallisen Satupäivän (18.10) viettämiseen. Kulttuuripolku 2022–2023: Kulttuurikohteet: -Uudenkaupungin vanha ja uusi kirkko -Uudenkaupungin museot - Taidenäyttelyt Kulttuurikeskus Crusellin ja kirjaston näyttelytiloissa -Uudenkaupungin kirjasto -Uudenkaupungin teatteri -Bonk museo -Sorvakon urheilukenttä, pururata, lähimetsä. -Ykskoivun juoksuportaat. Kalliokaiverrukset. -Kasarminlahden laavu	

KEHITYKSEN JA OPPIMISEN TUKI (VEO)

Suunnitelma	Arviointi
Esiopetuksessa noudatetaan kolmiportaisen tuen mallia. Kaikki esioppilaat ovat yleisen tuen piirissä. Lasten kasvun ja oppimisen tarpeisiin vastataan opetusta eheyttämällä, eriyttämällä, pienryhmätoiminnalla sekä joustavasti opetusryhmiä muuntelemalla. Mikäli lapsella havaitaan haasteita kehityksessä tai oppimisessa, on hänen mahdollista saada tehostettua tukea. Erityisen tuen lapset ohjataan kunnallisen varhaiskasvatuksen piiriin. 6-vuotiaalle esioppilaalle on mahdollista järjestää ostopalveluna koulupsykologin palveluja. Psykologin lausunnon perusteella veo ja vo laativat asiakkaalle pedagogisen arvion tai pedagogisen selvityksen, jonka perusteella tarvittava tukimuoto on mahdollista saada koulun aloituksen yhteyteen. Esiopetuksen tukitoimien lähtökohtana on huoltajien ja henkilöstön yhdessä tehdyt havainnot lapsen kasvusta, kehityksestä ja oppimisesta. Esiopetuksessa tuetaan lapsen myönteisen minäkuvan ja terveen itsetunnon kehittymistä sekä huolehditaan tasavertaisesta jäsenyydestä ryhmässä. Esiopetuksen fyysinen ja sosiaalinen oppimisympäristö järjestetään siten, että lapsen on mahdollista osallistua täysipainoisesti esiopetusryhmän toimintaan. Sateenkaari Kodon vieraileva varhaiskasvatuksen erityisopettaja käy säännöllisesti esiopetusryhmässä havainnoimassa lapsia. Tarvittaessa olemme yhteistyössä myös perheneuvolan kanssa. Veon käynnit suunnitellaan syyskauden alkupuolella.	

DOKUMENTOINTI (mitä ja milloin)

Dokumentointitapa	Suunnitelma	Arviointi
Toimintasuunnitelma	Lukuvuoden alussa esiopetusryhmälle on tehty toimintasuunnitelma, joka kattaa oppimisen osa-alueet ja tavoitteet kuukausi kerrallaan. Tätä käytetään suunnittelun pohjana.	
Tiimikirja		
Tiimipalaverit	Tiimipalaverit pidetään joka toinen keskiviikko ulkoilu aikaan. Toisen ryhmän aikuiset huolehtivat lapsista tuolloin. Koko päiväkodin henkilökunnan palaveri keskiviikkoisin.	
Minä-Kansiot	Jokaisella lapsella on oma kasvunkansio, jota on täytetty koko päiväkotiuran ajan. Kouluun lähtiessä lapsi saa kansion mukaansa.	
Pienryhmät	Pienryhmät suunnitellaan vaihtelevasti toiminnan, ikä- tai taitotason mukaisesti. Pääasiassa	

	työskentely ja oppiminen tapahtuu pienryhmissä.	
Muut		

ESIOPPILAIDEN OSALLISUUS, KUULEMINEN

Suunnitelma	Arviointi
Esiopetuksen tehtävä on tukea lasten vähitellen kehittyviä osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja. Lasten oikeuksiin kuuluvat kuulluksi tuleminen ja osallisuus omaan elämäänsä vaikuttavissa asioissa. Esiopetuksen toimintaa suunnitellaan, toteutetaan ja arvioidaan yhdessä lasten, esiopetuksen henkilöstön ja huoltajien kanssa. Kun lapset ovat mukana vaikuttamassa, he oppivat samalla hahmottamaan yhteisten sääntöjen, sopimusten ja luottamuksen merkitystä. Lapsia arvostava kohtaaminen, heidän ajatustensa kuunteleminen ja yhdessä toimiminen vahvistavat lasten osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja.	

LIITTEET:

1. **Kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen suunnitelma 2021-2022 Päiväkoti Tiitiäinen / Sateenkaari Koto Oy**
2. **Luma**
3. **Kieli**
4. **Leikki**

Sateenkaari Koto Oy

6.9.2021

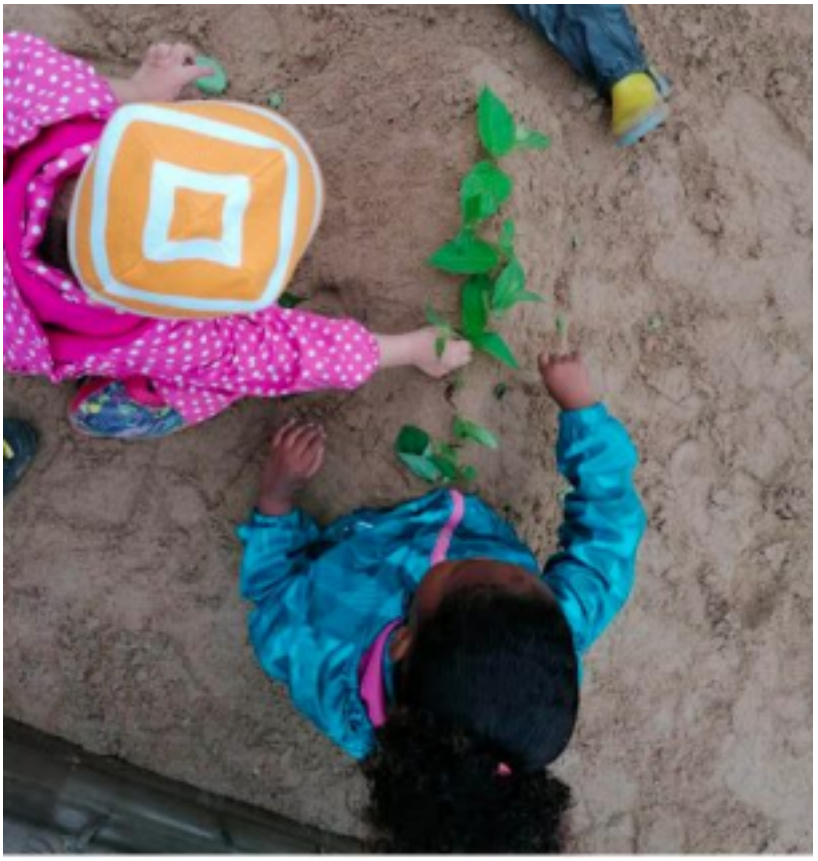

SISÄLTÖ

1. Johdanto……..3

2. Laki ja valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelma turvallisen päivähoidon määrittäjinä……...3

3. Mitä kiusaamisella tarkoitetaan yleisesti……..…….. 4

3.1. Sateenkaari Koto Oy:n näkemys kiusaamisesta…….5

4. Kiusaamisen huomaaminen ja tunnistaminen……6

5. Kiusaamisen ehkäisyn keinot…… 6

5.1. Turvallinen ilmapiiri……..6

5.2. Sosiaaliset ja emotionaaliset taidot……7

5.3. Tapa- ja moraalikasvatus…….7

5.4. Lapsen itsetunnon vahvistaminen……..8

6. Kiusaamisen puuttumisen keinot ja seuranta sekä yhteistyö perheiden kanssa…..8

7. Dokumentointi ja suunnitelman arviointi…….....9

Lähteet…….10

1. Johdanto

Kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen suunnitelma on käytössä jokaisessa Sateenkaari Koto Oy:n päiväkodissa, jotta tietoisuus kiusaamis-ilmiöistä lisääntyisi ja kiusaamiseen liittyviin asenteisiin voitaisiin paremmin vaikuttaa. Kaikkien osapuolten sitouttamiseksi ja motivoimiseksi on suunnitelmaa laadittaessa otettu mukaan kasvatushenkilökunta, lapset ja heidän perheensä kuunnellen heidän näkemyksiään ja ajatuksiaan .

Kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen suunnitelman päivittäminen, läpikäyminen ja arviointi vuosittain varmistaa, että jokainen työyhteisön jäsen tietää, miten toimitaan kiusaamisen ennaltaehkäisemiseksi ja osaa myös perustella toimintaansa kiusaamiseen liittyvissä tapauksissa.

2. Laki ja valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelma turvallisen päivähoidon määrittäjinä

Varhaiskasvatuksen arvopohja rakentuu YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksesta, jossa korostuvat lapsen syrjintäkielto ja vaatimus lasten tasa-arvoisesta kohtelusta, oikeus turvallisiin ihmissuhteisiin sekä oikeus tuttuun ja turvalliseen ympäristöön ja leikkiin (YK 1989/2010)

Varhaiskasvatuslain 2a §:n mukaan tavoitteena on varhaiskasvatuksella tukea lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia, tarjota positiivisia oppimiskokemuksia ja taata

varhaiskasvatusympäristö, jossa on turvallista lapsen olla. Varhaiskasvatuslaki 2.§ korostaa kunnioittavaa ilmapiiriä ja ja pysyvien ihmissuhteiden merkitystä vuorovaikutussuhteissa, sukupuolten tasa-arvoa ja lasten taustoja kunnioittavaa näkemystä.

3. Mitä kiusaamisella tarkoitetaan yleisesti

Kun puhutaan kiusaamisesta lasten keskuudessa, on tärkeää huomioida, että leikinomainen kiusoittelu tai voimien mittaaminen ovat eri asioita kuin kiusaaminen (Harjunkoski &Harjunkoski 1994:18). Lasten keskuudessa esiintyy paljon vitsailua ja lapset voivat painia ja ottaa fyysisestikin mittaa toisistaan, ilman että kyseessä olisi kiusaaminen.

Aikuisen rooli korostuu, jotta kiusaaminen voidaan huomata ja tunnistaa ja siihen voidaan puuttua.

On lähes mahdotonta löytää yleispätevää määritelmää kiusaamiselle, sillä kyseessä on subjektiivinen kokemus. Jokainen tietää itse, milloin on kyse leikistä ja milloin toiminta aiheuttaa mielipahaa. Kiusaaminen voidaan määritellä toistuvaksi ja jatkuvaksi toiminnaksi, jossa toista ihmistä alistetaan psyykkisesti tai fyysisesti joko suoraan tai epäsuoraan. (Harjunkoski ym. 1994:19.) Yksittäiset tapaukset eivät vielä ole kiusaamista, vaan toiminnan täytyy olla systemaattista (Höistad 2003: 80).

Kiusaaminen voidaan jakaa kolmeen eri ryhmään: Hiljaiseen kiusaamiseen, sanalliseen kiusaamiseen ja fyysiseen kiusaamiseen. (Höistad 2003). Hiljainen kiusaaminen on kiusaamisen yleisin muoto ja myös vaikeammin havaittavissa. Tällaista kiusaamista voi olla toisen kohtelu kuin hän olisi ilmaa, merkitsevien katseiden vaihtaminen jonkun kanssa, puhumattomuus toiselle tai ilmeily. Hiljainen kiusaaminen jää helposti aikuiselta huomaamatta ja se on myös helppoa piilottaa (Höistad 2003). Lisäksi tämänkaltaista psyykkistä kiusaamista on mm. on uhkailu, manipulointi, kiristäminen, leikin sääntöjen muuttaminen, ja selän takana puhuminen (Kirves & Stoor-Grenner 2010b, 6.)

Sanallinen kiusaaminen on sanojen tarkoituksenmukaista käyttöä, jolla halutaan aiheuttaa henkistä ja psyykkistä haittaa toiselle ihmiselle. Sanallista kiusaamista on kuiskuttelu toisen selän takana, juorujen levittäminen, pilkkaaminen, matkiminen, ivailu ja pilkanteko. Verbaalista kiusaamista ovat myös haukkuminen, nimittely, härnääminen, lällättäminen, tai ulkonäköön puuttuminen, kuten vaatteiden tai hiusten kommentointi.

Fyysinen kiusaaminen on helpoiten havaittavissa, koska kiusaaminen ilmenee ruumiillisena vahingoittamisena. Fyysistä kiusaamista ovat mm. lyöminen, potkiminen, pureminen, raapiminen, kamppaaminen, vaatteiden repiminen, nipistely, kivien ja hiekan heittäminen tai leikkien sotkeminen.

Suora kiusaaminen ilmenee suoraana hyökkäyksenä, potkimisena, lyömisenä, tavaroiden ottamisena, uhkailuna tai nimittelynä.

Epäsuora kiusaaminen on taas juoruilua, valehtelua, selän takana puhumista

tai ryhmän ulkopuolelle jättämistä. Tietävillä katseilla, huokauksilla, selän kääntämisellä, puhuttelulla, vaikenemisella, katseen välttelemisellä ja tuijottamisella voidaan myös epäsuorasti kiusata toista. (Lämsä, Anna-Liisa 2009, 61.)

Epäsuorassa kiusaamisessa on tarkoitus vahingoittaa myös toisen kaverisuhteita. (Kirves & Stoor- Grenner 2010a, 4; 2010b, 5.) Epäsuorasti kiusaavat eivät välttämättä itse tiedosta olevansa kiusaajia. Heille kiusaaminen on lähinnä tapa, jolla he varmistavat omia asemiaan tovereiden joukossa tai testaavat kiusatun reaktiota. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, ettei näissä tilanteissa olisi kyse kiusaamisesta, eikä se myöskään vähennä kiusatun tilanteisiin liittäminen tunnekokemusten merkitystä. Kiusaamisena voidaankin pitää kaikkea kiusattuun kohdistettua toimintaa, jonka kiusattu kokee loukkaavaksi. (Lämsä 2009, 61.)

Epäsuora kiusaaminen on hienovaraisempaa ja vaikeasti havaittavaa, joten kaikki kiusaaminen ei aina tule näkyväksi kasvattajille. (Laine 2002b, 24.

Lapset kohdistavat kiusaamisen enimmäkseen oman sukupuolen edustajaan.

Päiväkodeissa useimmilla lapsilla esiintyy joskus ei toivottua käytöstä suhteessa muihin. Haasteellista onkin erottaa tavallinen lasten välinen nahistelu ja systemaattinen kiusaaminen. Tärkeää on se, että henkilökunta tuntee lapset niin hyvin, että näiden kahden välinen ero on mahdollista huomata. (Kirves ym. 2010: 17.)

Herkälle lapselle leikkimieliseltä näyttävä kiusoittelu saattaa helposti tuntua kiusaamiselta. Näin ollen kokemus kiusaamisesta on hyvin yksilöllistä.

3.1. Sateenkaari Koto Oy:n näkemys kiusaamisesta:

Varhaiskasvatuksen arvopohjan mukaan jokaista lasta on kohdeltava tasavertaisesti ja lapsen omaa persoonallisuutta kunnioittaen. Jokainen hyväksytään omana yksilönään. Aikuisten tehtävä on luoda hyväksyvä ja turvallinen ilmapiiri, jossa kaikki voivat toimia omana itsenään. Lasten on voitava luottaa aikuisiin ja tunnettava olonsa turvalliseksi päiväkodissa. Päiväkoti takaa lapsille monipuolisen ja turvallisen ympäristön leikkiä ja toimia.

Näin ollen minkäänlaista kiusaamista tai toisen väheksyntää ei koskaan sallita. Kiusaamiseen suhtaudutaan vakavasti välittömästi.Kaikkeen siihen viittaavaan toimintaa puututaan ja tilannetta käsitellään lasten kanssa.

4. Kiusaamisen huomaaminen ja tunnistaminen

Lasten toimintaa havainnoiva kasvattaja saa monipuolista tietoa lapsen kehityksestä, tunne-elämästä, oman toiminnan ohjauksesta sekä sosiaalisista taidoista ja lapsen tavoista olla vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Aikuisen on havainnoitava lasten leikkejä päivittäin niin, että on tietoinen leikkien sisällöistä ja esim. eri lasten asemasta leikkijöiden ryhmissä. Kasvattajien vastuulla on myös tarvittaessa ohjata leikkejä niin, ettei ketään jätetä leikkien ulkopuolelle. Havaintoja kirjaamalla myös ristiriitatilanteisiin on helpompi puuttua ja tarvittaessa ohjata leikkiä tai lasten omia konfliktien selvittely tapoja.

5. Kiusaamisen ehkäisyn keinot

Kiusaamisen ehkäisyn keinoja ovat turvallinen kasvatusilmapiiri, sosiaalisten ja emotionaalisten taitojen kehityksen tukeminen, itsetunnon vahvistaminen, tapa- ja moraalikasvatus, lasten osallisuuden ja tasa-arvon edistäminen sekä leikin havainnointi ja ohjaaminen sekä siihen osallistuminen.

5.1. Turvallinen ilmapiiri

Tapa, jolla työyhteisön aikuiset kohtaavat toisensa, on lähtökohtana turvalliselle ilmapiirille. Tämä on syytä tiedostaa ja asiasta on hyvä puhua osana työyhteisön arvokeskustelua. Turvallisessa ilmapiirissä on paljon myönteistä yhteistoimintaa ryhmän jäsenten välillä. Lapset tuntevat ja kokevat, että heistä välitetään aidosti ja heitä kohdellaan arvostavasti.. Aikuisten tehtävänä on kantaa vastuu ryhmästä ja sen toiminnasta sekä määrittelee yhteistyössä lapsiryhmän kanssa, mikä on hyväksyttävää käytöstä ja toimintaa ja mikä taas ei.

Syyskaudella keskitytään toiminnassa ryhmäytymis-prosesseihin sekä myönteisen, lapsia kunnioittavan ilmapiirin luomiseen. Tiimeissä pohditaan kasvatusyhteisön arvoja sekä sitä, miten arvot heijastuvat käytäntöihin. Lapsille kerrotaan ja osoitetaan, että he voivat luottaa kaikkiin päiväkodin aikuisiin. Lapsille pitää syntyä kokemus siitä, että he voivat kertoa

päiväkodin aikuisille kaikista mieltä askarruttavista asioista; iloista, murheista tai huolen

aiheista. Aikuiset ovat läsnä kaikissa päivän toiminnoissa ja auttavat lasta tarvittaessa. Kasvattajat miettivät eri tilanteissa, mitä myönteistä sanotaan ääneen turhien muistutusten ja kieltojen sijaan.

Yhteistyö kodin kanssa on tärkeää ja avoimen, keskustelevan kasvatuskumppanuuden rakentuminen. Huoltajien tuntemusta omasta lapsestaan kunnioitetaan ja heidän näkemyksiään otetaan huomioon.

5.2. Sosiaaliset ja emotionaaliset taidot

Sosiaaliset taidot ovat niitä taitoja, joita lapsi tarvitsee tullakseen toimeen toisten ihmisten kanssa. Emotionaalisia taitoja ovat kyky ymmärtää ja huomata omia tunteitaan sekä kyky nähdä ja tunnistaa toisten tunteita. Nämä taidot auttavat lapsia solmimaan palkitsevia kaveruussuhteita ja helpottavat ryhmässä hyväksytyksi tulemista.

Sateenkaari Kodon päiväkotien arkipäivän tilanteissa ja toiminnassa harjoitellaan myönteisen vuorovaikutuksen keinoja ja hyviä tapoja leikkien, tarinoiden, pienten näytelmien ja keskustelujen avulla. Lapset harjoittelevat ja saavat kokemuksia mm. lelujen ja välineiden jakamisesta ryhmässä. Yhdessä mietitään myös, miltä tuntuu, kun toinen pahoittaa mielensä. Lapset harjoittelevat aikuisten tuella vähitellen myös entistä itsenäisemmin ratkaisemaan ongelmatilanteita. Aikuinen ohjaa ja mallintaa hyviä ristiriitojen ratkaisutapoja, kun on kyse pienistä lapsista. Keskustelu- ja ajattelutaitojen kehittyessä aikuisen rooli lasten riitojen selvittelyssä on sovitellen esittää tarkentavia kysymyksiä, jakaa osapuolille puheenvuoroja ja muistuttaa kuuntelemisen tärkeydestä, sekä lopulta auttaa lapsia löytämään yhdessä ratkaisu ongelma tilanteeseensa.

5.3. Tapa- ja moraalikasvatus

Aikuisen on tärkeä muistaa ja huomioida asemansa ja tehtävänsä toimia mallina lapsille vuorovaikutustilanteissa. Lasta opetetaan ja tuetaan kunnioittamaan toisten persoonaa, yksilöllisyyttä, mielipiteitä ja oikeutta fyysiseen koskemattomuuteen. Hyvät käytöstavat luovat sosiaalisia mahdollisuuksia mm. ystävyyssuhteissa – harjoittelun ja keskustelujen kautta saadaan kokemusta, miten hyvät käytöstavat vaikuttavat myös muiden ihmisten toimintaan ja käytökseen myönteisemmin kuin huonot käytöstavat. Keskustelemme syy - seuraus

suhteista ja kuulemme lasten ajatuksia, siitä mikä heidän mielestään on hyvää tai pahaa, oikeaa tai väärää.

5.4. Lapsen itsetunnon vahvistaminen

Hyvällä tai terveellä itsetunnolla tarkoitetaan sitä, että ihminen arvostaa itseään hyväksyvällä ja myönteisellä tavalla. Lapsen itsetunto rakentuu hänen suhteissaan toisiin ihmisiin. Se, millaisia kokemuksia itselleen lapsia saa läheisistä ihmissuhteista, erityisesti huolehtivista aikuisista, määrittää pitkälti sen, minkälainen itsetunto lapselle muodostuu ja minkälaisia valmiuksia hän saa vuorovaikutukseen muiden kanssa.

Sateenkaari Kodon päiväkodeissa pyrimme huomaamaan hyvän ja jokaiselle lapsella annetaan usein myönteistä palautetta ja hyväksyntää toimintaan sekä tarpeiden ja tunteiden ilmaisemiseen liittyen. Lapsia kuunnellaan ja heidän kanssaan keskustellaan aina, kun lapsi osoittaa siihen tarvetta ja kiinnostusta, ja kun se ryhmän muiden lasten toiminta huomioiden on kasvattajalle mahdollista. Huomion jakaminen tasapuolisesti on tärkeää.

Toimimme pienryhmissä, kaikkia tiloja ja henkilökunnan resursseja hyödyntäen. 6.

Kiusaamisen puuttumisen keinot ja seuranta sekä yhteistyö perheiden kanssa

Kiusaamistilanteiden tiedostaminen ja mahdollisten seurausten vaikutusten tunnistaminen on edellytys sille, että kiusaamiseen voidaan puuttua. Lapsia havainnoimalla ja heidän kanssaan keskustelemalla saadaan tietoa ystävyyssuhteista, eri rooleista ryhmässä sekä mahdollisesti myös kiusaamistilanteista.

Jokaisen kiusaamistilanteen ratkaisussa, mietitään miten osapuolia voidaan osallistaa hyvän lopputuloksen ja sovun saavuttamiseksi. Kaikkia osapuolia on aina syytä kuulla tasavertaisesti (esim. aikuinen huolehtii puheenvuoroista) ja anteeksipyyntöä ja antamista tai muuta sopivaa sopu-elettä harjoitellaan lasten ikä- ja taitotaso huomioiden.

Hyvää ystävyyttä ja kivaa kaveruutta käsitellään myös ryhmissä eri tavoin. Mietitään, miten kaikilla olisi mukavaa ja turvallista ja rohkaistaan lapsia kertomaan heti aikuiselle, jos on kokenut tulleensa kiusatuksi tai on huomannut kaveria kiusattavan.

Tarvittaessa kiusaamistapauksista keskustellaan myös lasten vanhempien kanssa, mikäli esim. kyseessä toistuvat kiusaamistapaukset. Keskustelu ja vanhempien kuuleminen on erittäin tärkeää myös silloin, jos lapsi on kertonut kiusaamisesta vain kotona, eikä kiusaamisesta ole tullut tietoa tai havaintoa päiväkodissa. Vanhempainilloissa on hyvä ottaa esille, että myös vanhemmilla on oikeus tuoda esille ja keskustella kasvattajien kanssa, mikäli heillä on huolta kiusaamisesta esim. lapsen puheiden perusteella.

7. Dokumentointi ja suunnitelman arviointi

Sateenkaari Kodon päiväkodeissa kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen suunnitelma arvioidaan aina keväällä, toimintavuoden päätteeksi. Arvioinnin ja toteutuneiden käytäntöjen perusteella suunnitelmaan tehdään tarvittaessa muutoksia. Suunnitelma on toimiva yhteinen työväline vain jo koko henkilökunta saa osallistua sen laadintaan, tuntee sen sisällöt ja sitoutuu noudattamaan sitä.

Vanhempainillassa suunnitelma esitellään ja vanhemmilla on myös mahdollisuus tutustua siihen sekä käydä keskustelua kiusaamiseen ja lasten sosiaalisiin suhteisiin ja vuorovaikutukseen liittyen.

Uudet työntekijät ja työharjoittelijat perehdytetään suunnitelmaan, joka löytyy myös jokaisen Sateenkaari Kodon päiväkodin perehdytyskansiosta (intrasta sähköisessä muodossa ja/tai paperiversiona).

Lähteet:

YK:n lasten oikeuksien julistus 1989/2010

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016

Varhaiskasvatuslaki 2018

Harjunkoski S-M, Harjunkoski R.: Kiusanhenki lapsen kengissä. Koulukiusaaminen - haaste kasvattajalle 1994

Höistad G.: Irti kiusaamisen kierteestä Opas kouluille ja kasvattajille 2003

Kirves, L. & Stoor-Grenner, M. : Kiusaamisen ehkäisy varhaiskasvatuksessa. Helsinki: Mannerheimin lastensuojeluliitto & Folkhälsan. 2010

Lämsä A-L: Tuhat tarinaa nuorten syrjäytymisestä 2009

Liite 2. Luma – luonnontietoa ja matematiikkaa

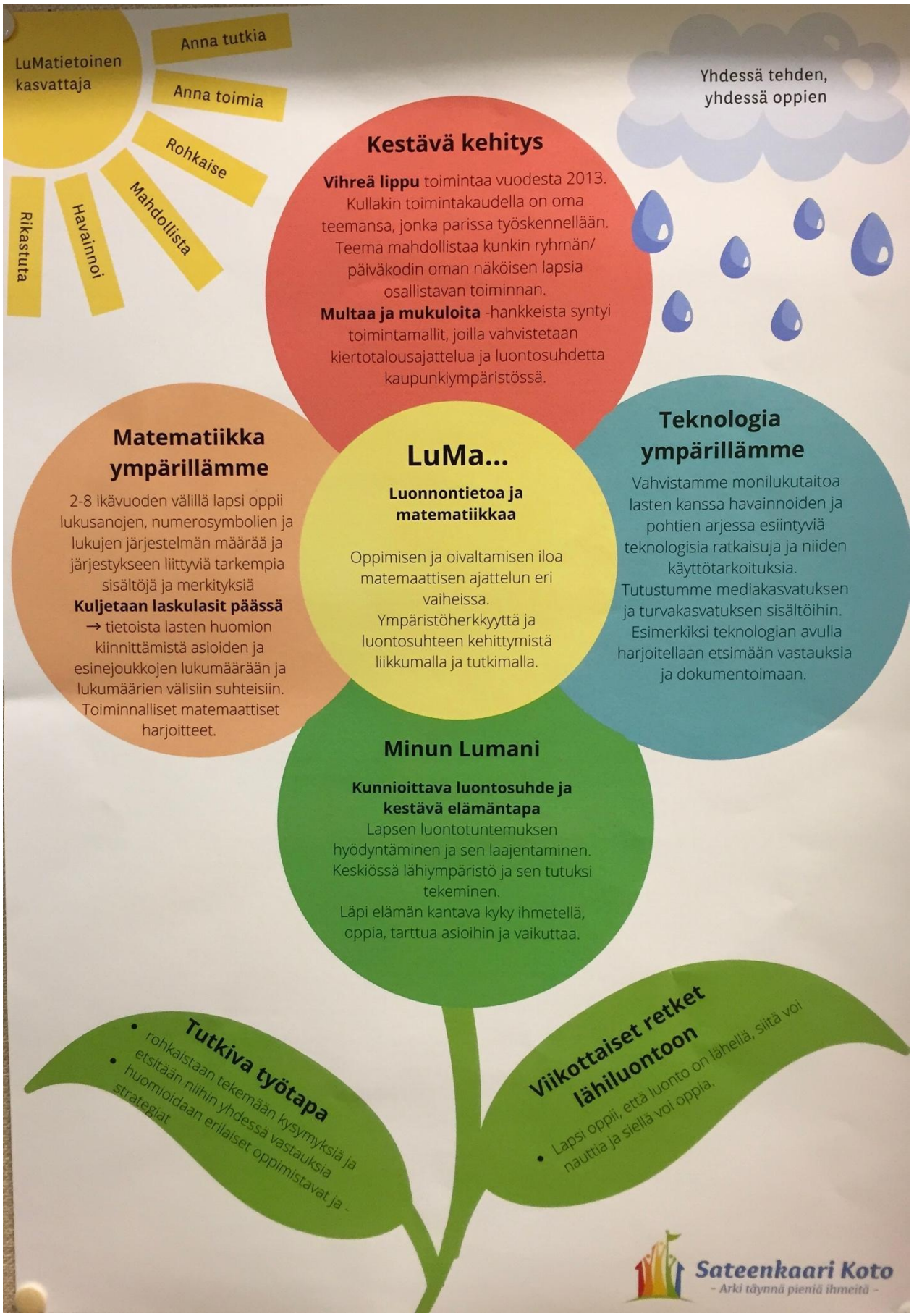

Liite 3. Kieli on avain.

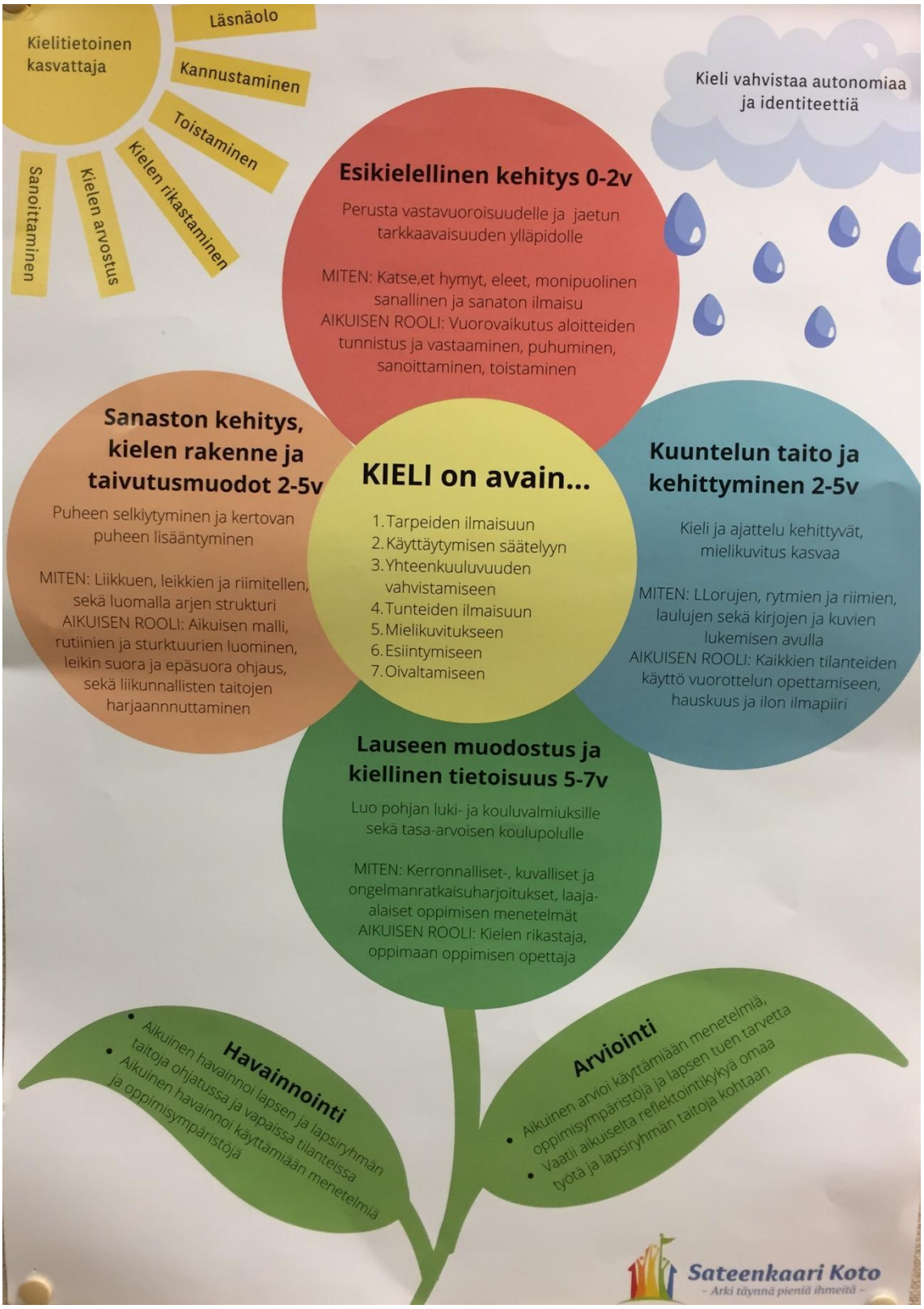
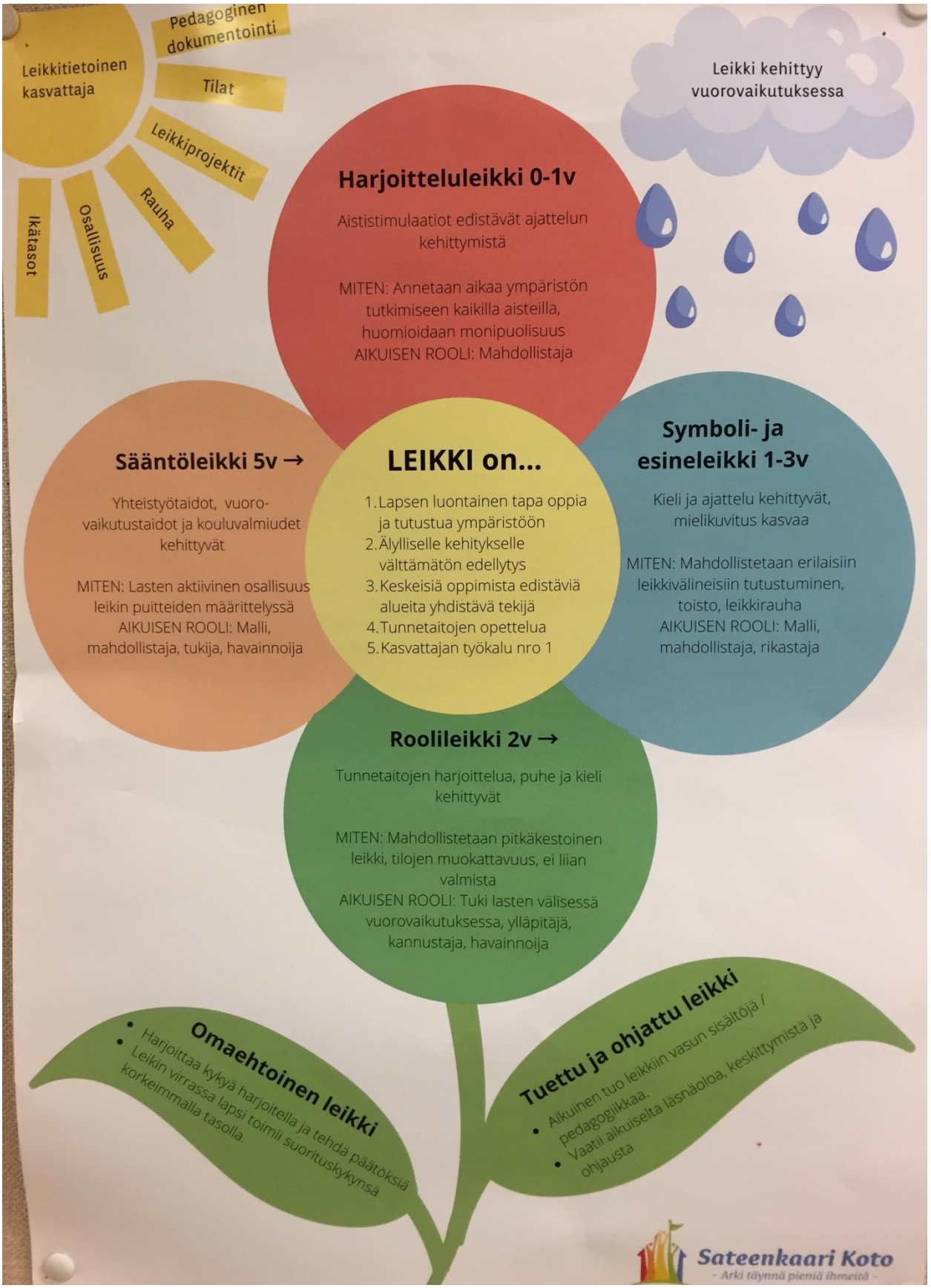
Liite 4. Leikki on…